

Lehdistötiedote

Luxemburg, 10. tammikuuta 2022

EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen Länsi-Balkanin maissa on vaikuttanut perustavanlaatuisen uudistusten etenemiseen vain vähän

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen julkaisemassa kertomuksessa todetaan, että EU:n toimilla on ollut vain vähän vaikutusta perustavanlaatuisen oikeusvaltioperiaatetta koskevien uudistusten etenemiseen Länsi-Balkanin maissa. Alueella on saatu aikaan joitakin teknisiä ja toiminnallisia uudistuksia. Tarkastajat toteavat, että poliittinen tahto ja sitoutuminen on ollut vajavaista, ja tässä tilanteessa EU:n tuki on ollut usein riittämätöntä. Tuen avulla ei siksi ole kyetty ratkaisemaan sitkeitä ongelmia, jotka koskevat muun muassa oikeuslaitoksen riippumattomuutta, vallan keskittymistä, poliittista puuttumista ja korruptiota.

Albania, Pohjois-Makedonia, Montenegro ja Serbia ovat EU:n ehdokasmaita. Bosnia ja Hertsegovina sekä Kosovo ovat puolestaan EU:n mahdollisia ehdokasmaita. Silti kaikissa niissä on yhä oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksiin liittyviä ongelmia. EU on yli kahden vuosikymmenen ajan pyrkinyt auttamaan kyseisiä maita uudistussuunnitelmien toteuttamisessa. EU:n tuki perustuu kahteen toisiinsa kytkeytyvään toimintalinjaan: rahoitustukeen (noin 700 miljoonaa euroa vuosina 2014–2020) ja poliittiseen vuoropuheluun. Tilintarkastustuomioistuimen kertomuksessa pyritään selvittämään, onko näistä toimista ollut hyötyä.

EU:lla on selkeät ensisijaiset tavoitteet, joilla oikeusvaltioperiaatetta pyritään edistämään Länsi-Balkanilla. Nämä tavoitteet on myös yleensä muunnettu liittymistä valmistelevan välineen erityistoimiksi. Tarkastajat kuitenkin toteavat, että keskeisiä riskejä, jotka liittyvät EU:n toimien vaikutusten kestävyteen, ei ole lievennetty riittävästi. Heikkojen hallinnollisten valmiuksien parantaminen ja poliittisen tahdon vahvistaminen on olennaisen tärkeää. Niihin keskittyviä toimenpiteitä on kuitenkin ollut liian vähän ja ne ovat olleet usein tehottomia. Lisäksi tarkastajat tuovat esiin, että hankerahoitukseen ja hankkeen toteuttamiseen liittyviä ennakkoehtoja sovelletaan epäyhdenmukaisesti. Vastaavasti EU ei ole riittävässä määrin hyödyntänyt mahdollisuutta keskeyttää avun antaminen, jos edunsaaja ei noudata demokratiaa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevia perusperiaatteita. Tarkastajat

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

huomauttavat myös, että EU:n tuki kansalaisyhteiskunnalle ei riitä vastaamaan alan tarpeisiin ja se perustuu pääasiassa lyhytaikaisiin hankkeisiin.

“On selvää, että Länsi-Balkanin maille annettu EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen ei ole tuonut kokonaisvaltaista muutosta”, toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Juhan Parts. “Oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa on ollut nähtävissä vain vaatimatonta kehitystä viimeisten 20 vuoden aikana, ja tämä uhkaa liittymisprosessin yhteydessä annetun EU:n tuen yleistä kestävyyttä. Jatkuva uudistaminen heikentää uskottavuutta, jos uudistukset eivät tuota konkreettisia tuloksia.”

Joissakin tapauksissa saattaa näyttää siltä, että EU:n toimet ovat edistäneet uudistuksia. Tähän on kuitenkin syynä se, että raportoinnissa on keskitytty lähinnä määrällisiin tuotoksiin eikä käsitelty tarpeeksi sitä, mitä uudistuksilla on tosiasiasa saatu aikaan. EU:n tarkastajien suorittamat tuloksellisuusarvioinnit antavat asiasta hyvin erilaisen kuvan. Niiden perusteella voidaan ymmärtää, että oikeusvaltioperiaatteen edistyminen on ollut alueella melko vähäistä ja kestävyyttä on ollut vaikea saavuttaa. Perustavanlaatuiset ongelmat istuvat monissa Länsi-Balkanin maissa sitkeässä huolimatta siitä, että EU on antanut niille vuosikymmenien ajan poliittista tukea ja rahoitusapua. Ongelmat liittyvät muun muassa oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, (laajalle ulottuvan) korruption torjuntaan ja sananvapauteen.

Tarkastajat esittävät Euroopan komissiolle seuraavat suositukset: vahvistetaan mekanismeja, joka vie eteenpäin oikeusvaltioperiaatetta edistäviä uudistuksia; tehostetaan kansalaisjärjestöjen ja riippumattoman median tukemista; kytketään rahoituksen saaminen tiiviimmin oikeusvaltioperiaatteen edistymiseen; parannetaan hankkeita koskevaa raportointia ja seuranta.

Taustaa

Nimitys ”Kosovo” ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Erityiskertomus 1/2022 EU:n tuki oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi Länsi-Balkanilla: perustavanlaatuiset ongelmat istuvat edistämisyrittämisistä huolimatta sitkeässä on saatavilla tilintarkastustuomioistuimen sivustolla (eca.europa.eu).

Viime vuoden syyskuussa tilintarkastustuomioistuin julkaisi kertomuksen [EU:n toimista laajamittaisen korruption vähentämiseksi Ukrainassa](#).

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksensa Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle sekä muille kiinnostuneille tahoille, kuten kansallisille parlamenteille, elinkeinoelämän sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnan edustajille. Valtaosa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa esitetystä suosituksesta pannaan täytäntöön.

Lehdistö – yhteydenotot

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen lehdistöpalvelu: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547